

«Існує лише одна по-справжньому поважна філософська проблема – проблема самогубства. Вирішити, варте чи не варте життя того, щоб бути прожитим, – отже, відповісти на головне питання філософії». Але, як дізнатися, як ти проживеш своє життя? Чи буде воно життям гідної людини? Звичайно ж ніхто ніколи цього не знає. Проте вихід з цієї ситуації виявився досить простий, а саме – пізнанні самого себе із середини: «Мені може не подобатися, яким я є, проте я про себе все знаю. А моїм дітям подобається, які вони, проте вони про себе не знають нічого», – висловився Джонатан Фоер. Ця цитата наштовхує нас на те, щоб замислитися над тим, наскільки є важливим пізнання себе, саме завдяки самопізнанню, знанню себе людина усвідомлює сенс буття. Чи все ж таки їй краще не знати істини, не розуміти для чого вона живе у цьому світі? Сам факт нашої смертності підштовхує нас по-іншому ставитися до життя. Смерть усюди. Вона знаходить до кожного певний шлях: через неперервний процес старіння, через важку хворобу, насильство, нещасний випадок, наші безпосередні втручання в життєдіяльний процес, які геть не потрібні, і часто абсурдні до крайності. Щороку, шохвилини, щосекунди навіть в момент прочитання цього речення у світі помирає велика кількість людей і цього, на жаль, не змінити. Кажуть: «Чому бути, тому не минути». Звичайно ж, що ніхто не буде знати в який момент смерть настане. І це породжує такий своєрідний внутрішній спокій. Про смерть взагалі говорити неприйнятно – вважає більшість людей. Людину лякає не так біль, який породжує смерть, а та невизначеність, що йде після неї. Неодноразово більшості з нас приходять в голову думки: «що буде після смерті?», «чи існує життя після смерті», «чи може моя душа відродитися у іншому тілі?». Саме тоді варто підкреслити людині, щоб вона серйозно замислилась над проблемою свого життя і життя після смерті та спромоглася змінити те, що є неприйнятним для неї. Але все ж таки у більшості людей спрацьовує так званий самозахист, що полягає в ігноруванні проблеми. Відтак вони намагаються позбутися подібних незручних думок, і, не замислюючись над справжніми цінностями, пливають за течією.

Багато відомих філософів, як от Сократ, Епікур, Зенон відстоювали думку, що людина має право на смерть, якщо вона з цим погоджується сама, добровільно. Суть їхньої теорії в тому, що, якщо людина не має влади над власним життям, а ним керує хтось інший, то вона має повне право на смерть. Проте, були і такі мислителі, котрі наполегливо заперечували добровільне позбавлення життя. Так, християнство наголошує, що людина – раб божий, її життя – це найцінніший дарунок Бога, тому вона не має права самовільно йти з життя. Не дарма ж кажуть: «Бог дав – Бог взяв».

Я вважаю, що самогубство є неприйнятним. В першу чергу з точки зору релігії. Хоча Біблія не відвертає можливості суїциду. Можна навіть навести кілька прикладів з біблійних текстів, зокрема, розповідь про Самсона, котрий помирає разом з філістимлянами; так само не засуджується і повішення Іуди, лише констатується факт. Для мене самогубство – це те саме вбивство, і прирівнюється воно до злочину, злочину проти Бога і себе самого. Адже порушується одна із заповідей – не вбий! Ніхто не має право відбирати в людини її життя навіть вона сама. Як на мене, на все воля Божа, якщо Бог посилає нам будь-які життєві труднощі значить він впевнений що ми з ними справимося. Мені аж ніяк не хочеться засуджувати самогубців. Але хочеться попередити – перш ніж зробити крок у безодню, з якої повернутися не можливо, озирніся навколо. Подумай, чи варто залишати цей світ, який може і став байдужим до твого болю, але у варто пам'ятати, що в ньому завжди є люди, заради яких треба жити. Чи варто саме в такий спосіб доводити світу який ти є насправді? І як на мене, перш за все, треба жити заради самого себе.

Зіброцька О.

Науковий керівник – доц. Поперечна Г.А.

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ФЕНОМЕНУ НАСИЛЛЯ

« Несправедливість досягається двома способами: або насильством, або обманом»

Марк Цицерон

Досить часто, коли розпочинають розмову про насилля, то використовують порівняння з деревом. Кожен з нас, напевно, неодноразово бачив деревце з надламанною гілкою. Деревце – це людина, а гілочка – день в житті людини, день, коли над нею скоєне насильство. У сучасному світі насильство набрало такого розповсюдження, що ми часто не звертаємо навіть уваги на нього, не сприймаючи його насильством. Треба визнати, що ідеологія насильства глибоко проникла в масову свідомість, тому ми досить спокійно до нього відносимося. Цьому посприяло багато факторів. Перш за все, тривалі традиції диктатури влади, війни, вбивства, викрадення, голод. Це лише найбільш жорстокі та очевидні форми фізичного насильства, які призводять до знецінення людського життя. З кожним століттям люди підвищують планку жорстокості, агресії та антигуманності. Проблема захисту від насилля актуальна у всі часи. Особливо боляче це стосується України і всього українського народу в сьогоденні, оскільки, це уповільнює розвиток, стримує рівень життя і впливає на добробут громадян. Різні науки досліджують феномен насильства. Філософія, яка стоїть на сторожі людського життя і щастя, теж не стоїть осторонь. Класичним є той факт, що питання боротьби з насильством проходить через усю історію філософії і має свій певний літопис.

Я з жахом можу стверджувати, що тепер не має жодного дня, щоб в засобах масової інформації не

повідомили про нові спроби насилля. Особливу увагу хотіла б звернути на сімейне насилля, від якого найбільше страждають жінки і діти, люди похилого віку. Словосполучення «сімейне насилля» на перший погляд здається абсурдним. Як найрідніші люди можуть спричинити біль? Але факт, залишається фактом. Сексуальне, психологічне і фізичне, воно найбільше травмує людину, позбавляє здоров'я. Сім'я – це місце захисту, а не пригнічування і гноблення. Якщо проблему психологічного і фізичного, та й навіть економічного насилля у сім'ях обговорюють, то чомусь про сексуальне насилля у суспільстві прийнято замовчувати. Незрозумілі рамки, так званої моралі і сорому жертви, дозволяють довгі роки кривднику здійснювати акти насилля. Соціальні дослідження стверджують, що сімейне насилля здійснюється не лише в неблагополучних сім'ях. Нерідко трапляється, що досить благополучна родина потерпає від чоловіка, батька-агресора. Дуже часто стає причиною ряду проблем психологічного, соціального характеру: депресія, самоізоляція від суспільства, стреси різної форми, навіть спроби суїциду. Можна навести безліч прикладів, коли підлітки робили самогубство через проблеми в сім'ї.

Але варто зазначити, що з розвитком людство все більшу увагу приділяє проблемі захисту дітей. Прикладом є висвітлення цієї проблеми в літературі творчості сучасні письменники, таких як: Марина Павленко (тетралогія про Русалоньку із 7-В), Сергій Гридін («Не такий»), Галина Малик («Злочинці із паралельного світу»), Володимир Рутківський («Потерчата»), Валентин Бердт («Мій друг Юрко Циркуль»), Олекса Росич («Джовані Трапатоні») та інші.

Окремим пунктом варто виділити насилля над жінками. Одним з найжахливіших і найжорстокіших виявів насилля є зґвалтування. Він залишає у житті людини слід на все життя. Часто жінки після вчиненого над ними, мають скалічену долю і нерідко просто самовільно ідуть з життя. Котра ж все-таки наважується забути все і почати нове життя, стикається з рядом проблем.

На сьогодні стає дуже популярним у соціальних мережах флешмоб – [#яНеБоюсьСказати](#), де жінки, чи не вперше відверто розповідають про сексуальні домагання, що мали місце в їхньому житті. Останню книгу, яку я прочитала і яка справила на мене величезне враження, – «Поклоніння ящірці» Любка Дереша. У ній якраз головним мотивом є насилля над дівчиною-підлітком у провінційній школі. Для компанії хлопців знущання над дівчиною в чоловічій вбиральні є розвагою, яка, зрештою, призвела до фатальних наслідків у житті героїні. Очевидно, що Дереш приділяє велику увагу цій проблемі, бо також висвітлює її у романі «Куль».

Війна... Лише одне слова викликає страх і тремтіння у людини. Тоді чому людство у своїй історії знає таку велику кількість війн?! Третім різновидом насильства, що на мою думку є найжахливішим у своїх масштабах є війна. З історії ми пам'ятаємо, що чоловіки воювали за жінок, за здобич, за території. Але з часом змінювалися пріоритети, війни починалися за владу і гроші. Ставали жорстокіші серця- жорстокішою була і зброя.

Але будьмо з собою чесними. Чи потрібно це людству? Яке і так знемагає від хвороб і турбот. Я вважаю, що це не потрібно, бо людство і так на межі загибелі нашої планети Земля.

Сучасна людина репрезентує себе як свідомо, моральна істота. Однак більшість все ж забуває про принципи моралі, утверджуючись через насильство, жорстокість, обман. Але знаходиться ще хтось такий же підступний, і в спробі поділити владу, виникає війна, зі всіма наслідками і невинними жертвами. Іншими словами, війна – це лише спосіб утвердження впливових людей. Але якщо колись феномен війни припускався, то тепер, коли накопичено величезні склади зброї масового знищення, він недопустимий. На мою думку, люди повинні зрозуміти, що не варто ділити ніяких земель, що кожен народ повинен жити так, як сам забажає. Війни нехай залишаться привидами на сторінках історії і будуть нам лише досвідом. Тоді світ зміниться, стане кращим.

Я навела лише три найпоширеніші форми насилля, які на мою думку є найжорстокішими. Але зло потрібно шукати в малому і викорінювати його з дитинства. Мені здається, що насильство буде існувати, доки на екранах телевізорів не припинять транслювати фільми з елементами жорстокості. Діти, надивившись, рівняються на героїв, у яких в житті всі засоби виправдані для досягнення мети. В останні десятиріччя вбивства у фільмах зображуються, як звична річ. Хіба це нормально? Ми маємо прищеплювати у дитини любов до ближнього, цінність людського життя. Бо інакше, ми виховуємо майбутніх насильників і злодіїв. «Куй залізо, допоки гаряче» - так само з малими серцями дітей, у які треба сіяти чисте, добре, моральне.

Ми ж всі гордо підносимо голову і в пориві зиваємо: «Я-людина, я – вище тварин, мені Бог дав розум». Однак варто пам'ятати, що розум даний нам в першу чергу для того, щоб стати духовною особистістю, гідною уваги Творця. Людина, що надміру проявляє свою агресію, не гідна звання людини. Ми повинні доводити, що «людини людині не вовк», а брат; змінювати стереотип, який постулює: «виживає сильніший». Виживають, ті хто зрозумів недоцільність насилля, війни, проявів людської злоби. І навіть так званий дарвінівський «природний добір» не може бути актуальним. Невже не краще мати чисте серце, не брати гріх на душу, чим ходити з думкою, що ти вбивця, що ти когось обікрав чи заподіяв зло? Люди повинні задуматися над цим питанням, бо людство перебуває на межі самознищення. Я поділяю погляди британського журналіста Джеральда Херда, що вважав панацеєю від насилля силу освіти, яка здатна змінити ситуацію у світі. Для «вмираючої цивілізації індивідуалістів» він вбачав «ініціативу суспільної творчості», тобто єдність миротворчої свідомості з продуктивною творчістю.

Хоча насильство є поширеним і типовим явищем сучасної цивілізації, хочеться вірити, що для продовження роду людського, виправдання високого імені «Людина», воно не матиме місця в недалекому майбутньому.